

ÜRDÜN ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN 'İSLÂM TARİHİ' YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ

Arş. Gör. Mehmet Bahaüddin VAROL*

İslâm Tarihi ve Medeniyeti, sahip olduğu siyasî, dinî, sosyal ve kültürel zenginliğiyle, başlangıcından itibaren, ortaçağda olduğu gibi daha sonraki dönemlerde de Avrupa'ya tesir etmiş ve Avrupa toplumunun medenileşme sürecine girmesinde temel faktör olmuştur.

İşte bütün bu zenginlikler, daha ilk dönemlerden itibaren araştırılmış ve daha sonraki nesillere en güzel bir şekilde aktarılmıştır. Tarih süreci içerisinde bir çok konu, kendi çerçevesi içerisinde ele alınarak tarihçilerin ve diğer ilim adamlarının hizmetine sunulmuştur.

Biz bu çalışmamızda, bu sürecin bir parçası olarak, İslâm Tarihi konusunda, İslâm dünyasının değişik yerlerinde hazırlanmış olan ve Ürdün Üniversitesi kütüphanesinde bulunan master ve doktora çalışmalarının listesini vermeyi arzu ettik.

Ürdün, ortadoğu ülkeleri arasında, siyasî olarak kilit ülke rolünü üstlenmesinin yanında, ülke içerisindeki ilmi faaliyetleri desteklemede gösterdiği gayretleri ile de dikkat çekmektedir. Beş milyon nüfusuna rağmen, yirminin üzerinde bulunan özel ve resmi üniversiteler bunun en bariz göstergesidir. Ürdün'ün en eski ve en büyük üniversitesi olan Ürdün Üniversitesi ise, yirmiden fazla fakülte ve birokadar da yüksekokul ile otuz bin civarında öğrenciye hizmet vermektedir. Ürdün'de eğitim gören yabancı öğrencilerin çokluğu da dikkati çeken diğer bir husustur.

Ürdün üniversitesi kütüphanesi sahip olduğu 500 bin ciltlik kitap, süreli yayın, yazma eser ve tez çalışmaları arşiviyle burada önemli bir görevi ifâ etmektedir. Kitap arşivinde Arap dünyasında yayınlanan eserlerle birlikte Avrupa da yayınlanan eserlerde bulunmaktadır. Ayrıca yeni yayınlanan tüm eserler de en kısa sürede kütüphaneye kazandırılmaktadır. Süreli yayınlar bölümü ise, arapça ve ingilizce ilmi dergilerin ilk sayılarından itibaren bulunabileceği mükemmel bir arşivdir. Dünyanın değişik yerlerinde bulunan önemli yazma eserlerin mikrofilimlerinin bulunabileceği yazma eserler arşivi

* S. Ü. İlahiyat Fak. İslâm Tarihi Bilim Dalı

de günceçtikçe geliştirilmektedir. Ürdün'de bulunan üniversitelerde yapılan master ve doktora tezlerinin sunulduğu tezler bölümünde ise, Ürdün dışındaki üniversitelerde yapılmış önemli master ve doktora tezlerini de bulmak ve istifade etmek mümkündür. Bütün bu birimlerin bilgisayar ağı ile desteklenmiş, Dewey Onlu Tasnif ve açık raf sistemiyle okuyuculara sunulmuş olması, kullanım ve kaynaklara ulaşma kolaylığı sağlamaktadır.

Vereceğimiz bu listede sırasıyla, çalışmanın ismi, hazırlayan, danışman, üniversite ismi, master veya doktora çalışması olduğu, yılı ve sayfa sayısı bilgileri verilecektir. İslâm Tarihi araştırmacılarına gerek konu yönüyle, gerekse kaynak olması yönüyle fikir vereceğini umduğumuz bu listedeki çalışmalara isminden, yazar isminden veya konu isminden kolayca ulaşılması mümkündür.

A-Rasûlullah Dönemi, Genel Araştırmalar ve Biyoğrafiler :

- 1- **Abdullah b. Sâlih el-İclî ve Devruhû fit-Tedvini't-Târîhî** , Sâlih Nâsir Huveyş, Danışman: Câsim Hammâdi el-Meşhedânî, Mustansiriyye Üniversitesi, Master, 1990, 204 sf.
- 2- **Alâkatü Cenûbü şibhi'l-Cezirati'l-Arabiyye bi şarkı 'İfrîkiya münzü Kıyâmi'd-Düveylâti'l-Arabiyyeti'l-Cenûbiyye hatte'l-Fethi'l-İslâmî**, Belkâsım Rahmânî, Danışman: Seyyid Ahmed Ali, Cezair Üniversitesi, Master, 1993, 309 sf.
- 3- **Âsım b. Ömer b. Katâde ve Devruhû fi'l-Kitâbeti't-Târîhiyye e**, EsmâFerhân, Danışman: Muhammed Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 356 sf.
- 4- **Âsım b. Ömer b. Katâde ve Devruhû fi't-Tedvîni's-Siyer ve'l-Meğazî**, Tefvik Aiz İbrahim, Danışman: Hüseyin Kesâsibe, Mûte üniversitesi, Master, 1994, 224 sf.
- 5- **el-Atâü fi Sadri'l-İslâm**, Hânî Hüseyin Ahmed, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1985, 296 sf.
- 6- **Avâne b. Hakem ve Devruhû fi't-Tedvini't-Târîhî inde'l-Müslimîn** , Avz Abdülkerim Muhammed, Danışman: Z. Meâyita, Mûte Üniversitesi, Master, 1994, 288 sf.
- 7- **Benû Temîm fi'l-Câhiliyye ve Sadri'l-İslâm hattâ Matlai'l-Asri'l-Umevî**, Ziyad Selmân Numân, Danışman: M. Abdulkâdir Harîsât, Master, 1990, 238 sf.
- 8- **Bestâm b. Kays zi'l-Ceddeyn eş-Şeybânî Kâidü ve Fârisü Bekr b. Vâil Kable'l-İslâm -Dirâse Târîhiyye-**, Mehdi A. Hüseyin,

- Danışman: Münzir Abdülkerim Bekr, Basra Üniversitesi, Master, 1989, 219 sf.
- 9- **el-Büstânü'l-Câmi' li Cemî'i Tevârîhi Ehli'z-Zemân Te'lif İmâdüddin el-İsfehânî -Dirâse ve Tahkîk-** Muhammed Ali Taânî, Danışman: Numân Mahmud Cubrân, Yermük Üniversitesi, Master, 1994, 449 sf.
- 10- **el-Câhız -Müerrihan-**, İmân Abdurrahman, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 393 sf.
- 11- **el-Cezâratü'l-Furâtiyye -Dirâse fi't-Târîhi's-Siyâsî ve'l-İctimâî-**, Abdülhakim Ğantâb, Danışman: Câsim Sakbân Ali, Basra Üniversitesi, Master, 1988, 166 sf.
- 12- **Dûmetü'l-Cendel fi'l-Asri'l-İslâmî**, Hâmid b. Berguş el-Hilâl, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Master, 1998, 191 sf.
- 13- **Ebu Ma'şer Nuceyh b. Abdurrahman es-Sindî ve Devruhû fi'l-Kitâbeti't-Târîhiyye İnde'l-Müslimîn**, Mûsâ Sâlim Erşîd, Danışman: Z. Meâyita, Mûte Üniversitesi, Master, 1994, 267 sf.
- 14- **Erâziyyü's-Savâfi ve'l-Mevât ve Eseruhâ fi Tevsî'i'l-Mülkiyyât fi Sadri'l-İslâm**, Yûsuf Tâhir Mûsâ, Danışman: Fâlih Hüseyin, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 312 sf.
- 15- **el-Esvâku'l-Arabi't-Ticâriyye fi Şibhi'l-Cezâratî'l-Arabiyye Kubeyli Sadri'l-İslâm**, Hakkı İsmail, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 16- **el-Hayâtü'l-İktisâdiyye fi'l-Hicâz Hilâle Fetratî'r-Risâle**, Hâtim İzzüddîn, Danışman: Selâme Naîmât, Ürdün Üniversitesi, 1997, Master, 189 sf.
- 17- **el-Hicerâtü'l-Arabiyyeti li Bilâdi'l-Becce**, İsmâ Mahmud Osman, Danışman: Muhammed Zayfullah, Yermük Üniversitesi, 1997, Master, 203 sf.
- 18- **Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî ve Devruhû fi't-Tedvini't-Târîhî**, Mehdi Muhammed Abdülhâdî, Danışman: M. Câsim Hammâd el-Meşhedânî, Mustansırıyye Üniversitesi, Master, 1979, 360 sf.
- 19- **el-İ'lâm bi'l-Hurûbi'l-Vâkıa fi Sadri'l-İslâm**, Yûsuf b. Muhammed el-Beyâsî, Tahkîk: Şefîk Câsir Ahmed, Master, 476 sf.
- 20- **İbn Havkel - Dirâse Târîhiyye fi Kitâbihi 'Sûratü'l-Arz'**, Sa'd Abûd Semâd, Danışman: İmâd İsmâil Halil, Basra Üniversitesi, Master, 1987, 265 sf.
- 21- **İbn Sa'd ve Menhecühû fi Kitâbeti't-Târîh**, Zeyd Sâlih Ebu'l-Hâc,

- Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1990, 235 sf.
- 22- **İbra ûle'l-Ebsâr fî Mulûki'l-Emsâr**, Nühâ Muhammed Zeki, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dımeşk Üniversitesi, Master, 1993, 580 sf.
- 23- **el-İdâre fî Ahdi'r-Rasûl (S. A. V.)**, Hâfız Ahmed Mûsâ, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 363sf.
- 24- **el-İmâme İnde'l-Câhız**, Mahcub Ahmed Süleyman, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 119 sf.
- 25- **el-İmâme ve's-Siyâse – Dirâse ve Tahkîk-** Said Sâlih Mûsâ Halil, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1978, 2 cilt.
- 26- **İmru'l-Kays b. el-Lahmî ve Devruhû fî Tevhidi'l-Kabâili'l-Arabiyye – Dirâse fi't-Târîhi's-Siyâsî li'l-Irâk Kablel İslâm**, Nassâr Süleyman Sa'dun, Danışman: Münzir Abdülkerim Bekr, Basra Üniversitesi, Master, 1988, 172 sf.
- 27- **Kabîletü Tayy fî Sadri'l-İslâm**, Târik Mahmud Ebu Hudhûd, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, 1994, Master, 151 sf.
- 28- **el-Mecâlisü'n-Nebî –Sallallâhü Aleyhi ve Sellem- et-Terbeviyye fi'l-Ahdi'l-Medenî**, Abdurrahman İbrahim, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 29- **el-Meğâzi'n-Nebeviyye inde Şihâb ez-Zührî**, Muhammed Heysem, Danışman: Muhammed Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1992, 425 sf.
- 30- **Menhecü Kitâbeti't-Târîhi'l-İslâmî hattâ Nihâyeti'l-Karnî's-Sâlis el-Hicrî**, M. b. Sâmil el-Ulyânî, Danışman: Hüsâmüddîn Sâmerrâî, Ümmü'l-Kurâ Üniversitesi, Master, 1984, 495 sf.
- 31- **Menhecü'r-Rasûl et-Terbevi fî Muâleceti'l-Mevâkıf elletî Eşkelet ale's-Sahâbeti fi'l-Ğazevât**, Mûsâ İbrâhim Müflih, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 32- **Muhammed b. İshâk fî Kitâbihi't-Târîh –Cem', Dirâse, Tahkîk - Beyân Memduh Mecâlî**, Danışman: Muhammed Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 4 cilt.
- 33- **Mus'ab ez-Zübeyrî –Menhecuhû ve Devruhû fi't-Tedvîni't-Târîhi-** Abdilhâdî M. Abbas, Danışman: M. Câsim Hammâdî, Mustansırıyye Üniversitesi, Master, 1989, 292 sf.
- 34- **Nizâmü'l-Hicâbe fi'd-Düveli'l-Arabiyyeti'l-İslâmiyye –Dirâse Mukârane-** (H. 41-447 / M. 761-1055), İdrîs Süleyman Muhammed, Danışman: Tevfik Sultan el-Yüzbekî, Musul Üniversitesi, 1989, Master, 228 sf.
- 35- **Nizâmü'l-Mülkiyye fi'l-İslâm fî Sadri'l-İslâm**, Kamil Abdullatif,

- Ürdün Üniversitesi, Master,
- 36- **Ömer b. Şebbe ve Devruhû fi Kitâbeti't-Târîh**, Ma'zûze Ali Mûsâ, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 616 sf.
- 37- **Ömer b. Şebbe ve Devruhû fi Kitâbeti't-Târîhiyye inde'l-Müslimîn**, Yûsuf Süleyman Tarâvine, Danışman: Huseyn Kesâsibe, Mûte Üniversitesi, 1995, Master, 299 sf.
- 38- **er-Rakîk fi'l-Muctemei'l-Arabi'l-İslâmî Hattâ Sevrati'z-Zenc**, Hüseyin Ali Ahmed Muhâfaza, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, 1987, Master, 287 sf.
- 39- **Rivâyâtü Heysem b. Adıyy -Cem' ve Dirâse-**, Süleyman Sâlim Sarâyira, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1992, 515 sf.
- 40- **Rivâyâtü Mûsâ b. Ukbe fi's-Sîra ve'l-Meğâzî -Cem', Dirâse ve Tahkîk-**, Velîd Mahmud Kaysiyye, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 498 sf.
- 41- **Seyf b. Ömer et-Temîmî - Kitâbühû fi't-Târîh ve Menhecühû-**, Sâcid Muhlif Hasen, Danışman: M. Câsim el-Hammâdî, Mustansriyye Üniversitesi, Master, 1988, 630 sf.
- 42- **et-Taberî ve Menhecühû fi't-Târîh**, Ali Bekir Hasen, Danışman: İbrahim Ahmed Adevî, Kahire Üniversitesi, Master, 1984, 416 sf.
- 43- **Târîhu't-Terbiye ve't-Ta'lim fi Sadri'l-İslâm**, Amir Cadullah Mûsâ, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 243 sf.
- 44- **et-Tekâlîf ve'z-Zârâibü'l-İzâfiyye fi Sadri'l-İslâm**, Besîne Abdurrahman, Danışman: Falih Hüseyin, Ürdün Üniversitesi, Master, 1997, 128 sf.
- 45- **Urve b. Zübeyr ve Bidâyeti Medraseti'l-Meğâzî**, Selvâ Memduh Mersî, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1978, 320 sf.
- 46- **Uyûnü'l-Meârif ve Funûnu Ahbâri'l-Halâif li Ebî Abdillah Muhammed b. Selâme(V: 454/ 1062)- Dirâse ve Tahkîk-**, Abdurrahim Muhammed Abdulhamid, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, 1996, Doktora, 695 sf.
- 47- **el-Vâkı'u't-Târîhî li'l-Kazâi fi Sadri'l-İslâm (1- 132)**, Naci Mustafa, Danışman: Cemal Cevde, Necâhu'l-Vataniyye Üniversitesi, 1996, Master, 208 sf.

B- Hulefâ-i Râşidîn Dönemi

- 48- **el-Alâkatü'l-Arabiyyetü'l-Yehûdiyye hattâ Nihâyeti Ahdi Hulefâi'r-Râşidîn**, Sâlih Mûsâ Derâdike, Danışman: Abdülfettah Ali, Ezher Üniversitesi, 1977, 505 sf.
- 49- **el-Arab fi'l-Cânibi'ş-Şarkî li'l-Halîci'l-Arabî münzü'l-Tâhrîri'l-Arabîyyi'l-İslâmî hattâ Nihâyeti'l-Karnî'r-Râbii'l-Hicrî**, Ahmed Abdülkerim, Danışman: M. Kerim İbrahim, Basra Üniversitesi, Master, 1989, 195 sf.
- 50- **Azerbeycân fî Sadri'l-İslâm -Dirâse fî Evzâihi'l-Coğrâfiyye ve'l-İdâriyye ve'l-İktisâdiyye (H. 22-132)**, İbtihâl Mâlullah, Musul Üniversitesi, Master, 1988, 181 sf.
- 51- **Cebhetü'l-Basra -Dirâse fî Ahvâlihe'l-Askeriyye ve'l-İdâriyye ve'l-İctimâiyye ve'l-Mâliyye li'l-Fetrati min 11-41 H.**, Rabâb Cebbâr Tâhir, Danışman: Kahtân Abdüsettar, Basra Üniversitesi, Master, 1989, 164 sf.
- 52- **Cebhetü'l-Kûfe -Dirâse fî Ahvâlihe'l-Askeriyye Hilâle'l-Asri'r-Râşidî (H. 11-41)-**, Hişâm Cahyur, Danışman: Abdülcebbâr Naci, Basra Üniversitesi, Master, 1989, 158 sf.
- 53- **Devru'l-Mer'eti'l-Arabiyye fi'l-Hayâti'l-mme fî Sadri'l-İslâm hattâ Nihâyeti Devleti'l-Emeviyye**, Abdullah Hüseyin, Danışman: Muhammed Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 215 sf.
- 54- **Devru'l-Mer'eti'l-Arabiyye fi'l-İslâm mine'l-Bi'seti hattâ Nihâyeti Asri'r-Râşidî**, Senâ Ahmed Felâh, Danışman: M. İsâ Sâlihiyye, Yermük Üniversitesi, 1995, Master, 363 sf.
- 55- **Ebu Mûsâ el-Eş'arî ve Devruhu's-Siyâsi ve'l-Askerî ve'l-İdârî fi'l-İrâk (H. 17-37)**, Remzi İbrahim, Danışman: Salahaddin Emîn Tâhâ, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 175 sf.
- 56- **Ehemmiyetu Mintikatu Gör el-Ürdün fî Sadri'l-İslâm**, Fevzi M. Süleyman, Danışman: Sâlih Derâdike, Master, 1995, 228 sf.
- 57- **el-Evzâ'u'l-Kabeliyye fi'l-Yemen Münzü Bidâyeti'l-Asri'r-Râşidî ve hatte'l-Fitneti'l-Kübrâ**, M. Said Şükrî, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Master, 1986, 399 sf.
- 58- **el-Fitnetü'l-Kübrâ fî Ahdi'l-Halîfe Osman b. Affân -Dirâse fi'l-Avâmil-** Salâh Kâsım, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 148 sf.
- 59- **el-Hilâfe Neş'etühâ ve Tatavvuruhâ fi'l-Medîne Zemeni'r-Râşidîn**, Semîr Mahmud Abdülatîf, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün

- Üniversitesi, Master, 1975, 226 sf.
- 60- **el-İdâratü'l-Âmme fî Ahdi Emîra'l-Mü'minîn Ömer b. Hattâb** , Hamdi Ahmed, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 61- **Kitâbü Futûhu Mısır ve Ahbâruhâ li'bni Abdi'l-Hakem**, İsâ Mersî Selim, Danışman: M. Avnî Abdurrauf, Aynü'ş-Şems Üniversitesi, Doktora, 1990, 328 sf.
- 62- **el-Müerrihûne'l-Arab ve'l-Fîtnetü'l-Kübrâ (H. 1-4) -Dirâse Târîhiyye Menhecîyye-**, Adnan Muhammed Hüseyin, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1996, 480 sf.
- 63- **el-Mukâtele fî Ahdi'r-Rasûl ve Ahdi'r-Râşidîn** , Mahmud Ahmed Süleyman, Danışman: A. Azîz ed- Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1986, 309 sf.
- 64- **Neş'etü ve Tatavvuru'd-Devâvîn fî Sadri'l-İslâm** , Z. Merzuk, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Master, 1989, 198 sf.
- 65- **er-Ridde**, Ğaydâ Adil Hazne Kâtibi, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1977, 101 sf.
- 66- **eş-Şâm fî Sadri'l-İslâm mine'l-Fethi hattâ Sukuti'l-Hilâfeti Beni Ümeyye - Dirâse li'l-Evzâi'l-İdâriyye ve'l-İctimâiyye**, Necde Hammâş, Danışman: Nebih Akil, Doktora, Dimeşk Üniversitesi, 1980, 374 sf.
- 67- **es-Sulh ve'l-'Unve ledâ Âmir eş-Şa'bi (H. 19-103)** , Ömer Sâlih Es'ad, Danışman: Cemal Muhammed Dâvud, Necâhu'l-Vataniyye Üniversitesi, 1997, Master, 167 sf.
- 68- **et-Tanzîmâtü'l-İdâriyye fî Ahdi'l-Halife Ömer b. Hattâb** , Bâsim Tâhâ Câsim, Danışman: Hâşim Yahyâ, Musul Üniversitesi, Master, 1988, 256 sf.
- 69- **Târîhu'l-Hadârî li Medîneti Buhârâ münzü'l-Fethi'l-İslâmî ilâ Nihâyeti Karni'r-Râbii'l-Hicrî**, İhsan Abdüllatif, Danışman: Sâlih Muhammed Feyyâz, Yermük Üniversitesi, 1997, Master, 556 sf.
- 70- **el-Yehûd fi'l-Cezîrati'l-Arabiyye hattâ Nihayeti'r-Râşidî**, Muhammed Erşid, Ürdün Üniversitesi, Master,

C- Emevîler Dönemi :

- 71- **Benû Hubeyre ve Devruhû fi'l-İrâk fi'l-Asri'l-Umevî**, Hazim Hamid Hamdi, Danışman: Salâhü'd-Dîn Emîn Tâhâ, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 180 sf.
- 72- **Benû Umeyye ve Devruhû fi'l-Hayâti'l-mme fî Zilli'l-Hukmü'l-**

- Umevî fi'l-Meşriki'l-İslâmî**, Fudayl Ahmed, Danışman: Abdulkadir Harisât, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1996, 303 sf.
- 73- **el-Ceyş fi'l-Asri'l-Umevî**, Mahmud Ahmed, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1988,
- 74- **Cühûdü Hassân b. en-Nu'mân fî Fethi Bilâdi'l-Mağrib**, M. Hâlid Mustafa, Danışman: M. Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1990, 257 sf.
- 75- **Devru'd-Dehhâkîn fi'l-İdâratî'l-Mâliyye li Horasan hattâ Sene 132. H.**, Hâmid Mer'î es-Sufî, Danışman: Salâhü'd-Dîn Emîn Tâhâ, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 193 sf.
- 76- **Ehlü'z-Zimme fî Bilâdi's-Şâm fi'l-Fetrati'l-Emeviyye**, Hamid Muhammed el-Hâdi, Danışman: Selâme Sâlih Naîmat, Ürdün Üniversitesi, Master, 1997, 162 sf.
- 77- **el-Emeviyyun fi'l-Asri'l-Abbâsî (H. 132-334) fi'l-Cezîrati'l-Arabiyye, Irâk Bilâdi's-Şâm Mısır**, İsmâ Mustafa Abdülhâdi, Danışman: Muhammed İsâ Sâlihiyye, Yermük Üniversitesi, Master, 1992, 213 sf.
- 78- **Hareketü Muhtâr b. Ebî Ubeyd es-Sekâfi fi'l-Kûfe**, Hind Ğâssan, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1980, 335 sf.
- 79- **el-Hayâtü'l-İctimâiyye fî Bilâdi's-Şâm fi'l-Asri'l-Umevî**, Vedâd Avd, Danışman: M. İsâ Sâlihiyye, Yermük Üniversitesi, Master, 1994, 265 sf.
- 80- **el-Hayâtü'l-İktisâdiyye ve Eseruhâ fi's-Şi'ri'l-Umevî**, En'am Mûsâ, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1993,
- 81- **el-Hayâtü's-Siyâsiyye fî Bilâdi's-Şâm fî Hilâfeti Muâviye b. Ebî Süfyân**, Talâl Sâlih, Danışman: Abdülkerim Ğarâyibe, Ürdün Üniversitesi, Master, 1979, 259 sf.
- 82- **el-Hayâtü'z-Zirâiyye fî Bilâdi's-Şâm fi'l-Asri'l-Umevî**, Falih Hüseyin, Ürdün Üniversitesi, Master, 1986,
- 83- **el-Hayâtü'z-Zirâiyye fi'l-Hicâz fi'l-Karnî'l-Evvel el-Hicrî**, Mahmud Said İbrahim, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 84- **Hareketü Abdullah b. Zübeyr**, Mahmud. Muhammed Fâlih, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1990, 350 sf.
- 85- **Hilâfetu Mervân b. el-Hakem (H. 64-65)**, Subhi Mahmud, Danışman: M. Dayfullah Betâyine, Yermük Üniversitesi, Master, 1996, 233 sf.
- 86- **Hilâfetu Yezid b. Abdilmelik b. Mervân (H. 101-105)**, Mahmud

- Abdullah Süleyman, Danışman: M. Dayfullah Betâyine, Yermük Üniversitesi, Master, 1996, 211 sf.
- 87- **Hilâfetü'l-Emeviye (H. 125-128)(el-Fîtnetü's-Sâlise) -Dirâse Siyâsiyye-**, Sâlih Hasen, Danışman: Sâlih Hamârine, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1997, 271 sf.
- 88- **Hizbiyyetü's-Siyâsiyye fi'l-Asri'l-Umevî**, Riyâd Îsâ, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Doktora, 1990, 303 sf.
- 89- **Horasan (H. 99-132) -Dirâse fi'l-İldâra ve'l-Evzâu'l-Âmme**, EyyubAbdulhamid, Danışman: Sâlih Hamârine, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1998, 163 sf.
- 90- **İdâratü'l-Vilâyât fi'l-Asri'l-Umevî**, Necde Hammâş, Danışman: Ahmed Bedr, Dimeşk Üniversitesi, Master, 198-, 313 sf.
- 91- **el-İrâk fî Hilâfeti Muâviye b. Ebî Süfyân (H. 41-60)**, Fudayl Ahmed, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Mâster, 1990, 226 sf.
- 92- **el-Kabâilü'l-Arabiyye fî Horasan hattâ Nihâyeti'l-Asri'l-Umevî**, Hüseyin Ahmed, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Doktora,
- 93- **el-Kûfe hattâ Nihâyeti'l-Asri'l-Umevî -Dirâse İctimâiyye ve İktisâdiyye-** Hüseyin Tilâvî, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Doktora, 1993, 436 sf.
- 94- **Menâkîlü'd-Dürer ve Menâbitü'z-Züher li Ebi'l-Velîd İsmail b. Muhammed el-İşbilî**, M. Osman Said, Danışman: M. Îsâ Sâlihiyye, Yermük Üniversitesi, 1997, 409 sf.
- 95- **Merviyâtü Vak'atü Cemel**, Said Fâyiz Said Azzâm, Ürdün Üniversitesi, Master, 1994, 386 sf.
- 96- **Mesiratü't-Ta'limi'l-İslâmî fi'l-Câmiî'l-Umevî Hilâle'l-Asri'l-Umevî**, Muhammed Arsan, Danışman: Mustafa İbrahim, Master,
- 97- **Muâviyetü's-Siyâsî**, Suheyb Sâbûnî, Danışman: Adnan el-Aclânî, Suriye Üniversitesi, 1954, 320 sf.
- 98- **Nazariyyetü'l-Emeviyyîn es-Siyâsiyye fi'l-Hilâfe ve'l-Hukm**, Züheyr Ğanâim, Danışman: Avz Halîfât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1988, 378 sf.
- 99- **Neş'etü Hareketi'l-Havâric ve Tatavvuru Harekâtuhümü'l-Mutatarrife Hattâ Nihâyeti Abdülmelik b. Mervân**, Zib Said, Master, Ürdün Üniversitesi,
- 100- **er-Riy (Sulama) fi'l-İrâk fi'l-Asri'l-Umevî**, Mehâ Şîar, Danışman: Mahmud Faysal Rifâf, Ürdün Üniversitesi, Master,

- 101- **es-Siyâsetü'd-Dâhiliyye li Ömer b. AbdülAzîz**, Riyâd Mustafa, Danışman: Abdulkadir Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1990, 281 sf.
- 102- **es-Siyâsetü'z-Zirâiyye li'd-Düveli'l-Arabîyyeti'l-İslâmiyye fi Horasan fi'l-Karnî'l-Evvel el-Hicrî**, Süheyl Mer'î Merzuk, Danışman: Câsim Sakbân, Basra Üniversitesi, Master, 1988, 199 sf.
- 103- **Süleyman b. Abdülmelik (H. 60-99)**, Raşâd Ahmed Ebû Cevde, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Master, 1995, 148 sf.
- 104- **Târîhu Medîneti Dîmeşk li'bni Asâkîr: Muâviye b. Ebî Süfyân -Dirâse ve Tahkîk-**, Süleyman Sâlim, Danışman: Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1997, 333 sf.
- 105- **Târîhu'l-Hicâz fi'l-Asri'l-Umevî -Dirâse Siyâsiyye İctimâiyye**, Atıyye Avde Ebu Serhân, Danışman: Abdülfettah Ali, Ezher Üniversitesi, Doktora, 1976, 436 sf.
- 106- **Yemen ve'l-Yemeniyyûn münzü'l-Meb'as ve hattâ Sukûti Devleti'l-Umeviyye**, Muhsin Yûnus, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dîmeşk Üniversitesi, Doktora, 1989, 462 sf.
- 107- **Yezid b. Muâviye -Sîratuhû ve Hilâfetuhû-**, Hâlid Süleyman, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 238 sf.
- 108- **Ziyâd b. Ebîh ve Devruhû fi'l-Hayâti'l-Âmme fi Sadri'l-İslâm**, Sâlih Muhammed Halil, Danışman: M. Abdülkadir Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1990, 265 sf.

D- Abbâsiler Dönemi :

- 109- **el-Alâkâtü beyne'l-Aleviyyîn ve'd-Devleti'l-Abbâsiyye Asrihe'l-Evvel me'a İhtimâm-ı Hâssa bi's-Şîa fi Tilke'l-Fetrati**, M. Erşid el-Ukaylî, Danışman: Nikola Ziyâde, Doktora, 469 sf.
- 110- **Asru'l-Hâlifeti'l-Mustansır Billâh**, Hüseyin Câsim Cemilî, Danışman: Abdülmunim Raşâd, Musul Üniversitesi, 1989, Master, 195 sf.
- 111- **Benû'l-Abbâs ve Devruhum fi'l-Hayâti'l-mme fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Faysal Abdullah, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1997, 261 sf.
- 112- **Berîd ve Turukuhû fi Bilâdi's-Şâm ve'l-İrâk fi'l-Asri'l-Abbâsî**, Nâdiyâ Ahmed, Sâlih Derâdike, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 228 sf.
- 113- **Beytü'l-Mâl fi Bağdâd Hılâle'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Abdulhüseyin Ali, Danışman: Ali Hüsni el-Harbutli, Aynü's-Şems

Üniversitesi, Doktora, 1989, 428 sf.

- 114- **Bilâdü'ş-Şâm münzü Sukûtu't-Devleti'l-Emeviyye ve hattâ Kiyâmü Devleti't-Tûlûniyye**, Riyâd Ziriklî, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Doktora, 1993, 754 sf.
- 115- **ed-Devâvînü'l-Merkeziyye fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Huseyn Felâh Selmân, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1986, 231 sf.
- 116- **Devru Kabîleti Huzâ'a fi'd-Devleti'l-Abbâsiyye hattâ Nihâyeti'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Fuat Ali İbrahim, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 138 sf.
- 117- **Devru Kahtabe b. Şebîb et-Tâî ve Evlâduhû fî Kiyâmi Devleti'l-Abbâsiyye ve Tesbîtühâ hattâ Ahdi'l-Mansûr**, Muhammed Cemil Mahmûd, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, 1995, 137 sf.
- 118- **Devru Üsratü'l-Berâmike fi'l-Hilâfeti'l-Abbâsiyye**, Kuveyder Beşşâr, Danışman: Mûsâ Lukbâl, Cezâir Üniversitesi, Master, 1986, 267 sf.
- 119- **el-Endelüsiyyün fî Bilâdi'ş-Şâm münzü Nihâyeti'l-Karnî'l-Hâmis hattâ Nihâyeti Karnî't-Tâsi' el-Hicrî**, Ali Ahmed, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Master, 1982, 308 sf.
- 120- **Eseru'l-Mer'eti's-Siyâsi ve'l-İctimâî fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Râide Husâm, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 121- **el-Evzâu'l-İktisâdiyye el-Ahdü'l-Hâlifeti'l-Musta'sım Billah el-Abbâsi**, Velid Mustafa, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 122- **Fennü't-Tabh (Yemek) ve'l-Mevâid fi'l-Asri'l-Abbâsi**, Fevziye Abdullatif, Ürdün Üniversitesi, Doktora,
- 123- **el-Fitnetü fî Ahdey el-Emin ve'l-Me'mûn**, Ahmed Hâtîmî, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, 1981, Master, 154 sf.
- 124- **el-Fütüvve fî Bağdâd fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Ahîr (H. 575-656)**, Yahyâ Ahmed, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1992, 247 sf.
- 125- **el-Halîfetü'l-Abbâsi Kâimbiemrillah**, Abdusselâm Muhammed, Danışman: Abdülmün'im Raşâd, Musul Üniversitesi, Master, 1988, 217 sf.
- 126- **el-Harâc beyne'l-Vâki't-Târîhî ve'n-Nazariyyeti'l-Fıkhiyye min Sadri'l-İslâm hattâ Nihâyeti Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Ğaydâ Adil Hazne Kâtîbî, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Doktora,

- 127- **el-Hareketü'l-İlmiyye fî Hilâfeti'l-Me'mûn (198-217 h.)**, Muhammed Suveylım, Danışman: Hüseyın Kesâsibe, Mûte Üniversitesi, Master, 1996, 198 sf.
- 128- **el-Hayâtü'l-Edebiyye fî Mecâlisi Hulefâi'l-Abbâsiyyîn Nihâyetü Karni's-Sâlis el-Hicrî**, Mustafa Beşir, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 129- **el-Hayâtü'l-İktisâdiyye ve'l-İctimâiyye fî Şimâli Bilâdi's-Şâm fi'l-Karni'r-Râbii'l-Hicrî**, Ahmed Muhammed, Danışman: Emine Beytâr, Dımeşk Üniversitesi, 1990, Master, 281 sf.
- 130- **el-Hayâtü's-Siyâsiyye ve Ehemmü Mezâhiri'l-Hadâra fî Bilâdi's-Şâm münzü Kıyâmi Hilâfeti'l-Abbâsiyye ve hatte'l-Fethi'l-Fâtımî**, Emine M. Ali, Danışman: Ahmed Hâmid, Kahire Üniversitesi, Doktora, 1975, 578 sf.
- 131- **Hilâfetü el-Mu'tezid Billah**, Abdulkерim Abduh, Danışman: Neş'et el-Hatıb, K. Yûsuf Üniversitesi, Doktora, 1982, 549 sf.
- 132- **el-Hilâfetü'l-Abbâsiyye fî Dav'i Rasâilü Emînü'd-Devle -Dirâse ve Tahkîk-**, İsam Mustafa, Danışman: M. Abdulkadir Harisât, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1997, 383 sf.
- 133- **Mahtût Ahbâru'd-Düveli'l-Munkatı'a min Te'lif Ali b. Zâfir el-Ezdi 567-613h. - Tahkîk ve Dirâse el-Kısmü'l-Hâs bi'd-Devleti'l-Abbâsiyye**, Randâ Sâlih, Danışman: Sâlih Hamârine, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 185 sf.
- 134- **el-Mekânetü'l-İctimâiyye li'l-Fukahâi fi'l-İrâk fi'l-Asri'l-Abbâsi**, Fâris Mahmûd, Danışman: Câsim ed-Dûrî, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 160 sf.
- 135- **el-Mesâdirât fi'l-Asri'l-Abbâsi (H. 132-334)** M. Türki Muhammed Şatnâvî, Danışman: M. İsa Sâlihiyye, Yermük Üniversitesi, Master, 1994, 267 sf.
- 136- **Mevkîfü Bilâdi's-Şâm mine'l-Hilâfeti'l-Abbâsiyye fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Haldun Nevvâf, Danışman: Numan Cubrân, Yermük Üniversitesi, 1992, 279 sf.
- 137- **Muvaffak b. el-Mütevekkil**, Muhammed Ahmed Heyâcine, Danışman: C. M. Fıyye, K. Yûsuf Üniversitesi, Doktora, 1980, 206 sf.
- 138- **en-Nafakât ve İdâratühâ fi'd-Devleti'l-Abbâsiyye (H. 132-334)**, Dayfullah Yahyâ, Danışman: Hüsâmüddîn Sâmerrâî, Ümmü'l-Kurâ Üniversitesi, Doktora, 1985, 479 sf.
- 139- **Rüsûm Dâru'l-Hilâfe fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Tâlib Sabbâr, Danışman: Ersen Mûsâ, Salâhüddîn Üniversitesi, Master, 1989, 234

sf.

- 140- **es-Sırâ'u'l-İctimâi fi'l-Müctemeu'l-Arabi'l-İslâmî (132-400 h.)**, Muhammed Necib, Ürdün Üniversitesi, Master,
- 141- **Siyâsetü'l-Mütevekkil ed-Dâhiliyye fî Sâmarrâ ve'l-Mütevekkiliyye**, Vâil Abdurrahim, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1988, 228 sf,
- 142- **es-Sücûn fi'l-Asri'l-Abbâsî (h: 132-334)**, Eymen Süleyman Halid, Danışman: M. Abdulkadir Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1997, 302 sf.
- 143- **Tatavvuru'n-Nuzumu'l-İdâriyye ve'l-Mâliyye fi'l-İrâk ve'l-Furs fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Muhammed Tevfîk, Danışman: M. Cemâleddin Surûr, Kâhire Üniversitesi, Doktora, 1966, 359 sf.
- 144- **et-Terbiye ve't-Ta'lîm fi'l-İrâk fi'l-Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Tâlib Hâmid, Danışman: Hüseyin Kesâsibe, Mûte Üniversitesi, Master, 1996, 370 sf.
- 145- **et-Ticâra fî Bilâdi's-Şâm hattâ Nihâyeti Asri'l-Abbâsiyyi'l-Evvel**, Hâlid Ahmed, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996,
- 146- **el-Ücûr ve'r-Ravâtib fi'l-İrâk fi'l-Asri'l-Abbâsî Hilâle'l-Fetra 132-334 h.**, Cemîl Mahmud, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Master, 1997, 188 sf.
- 147- **Velâyetü'l-Ahd fi'd-Devleti'l-Abbâsiyye (132-334 h.)**, Yûsuf İbrâhim, Danışman: M. Abdulkadir Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 422 sf.
- 148- **Velâyetü'l-Mezâlim fi'l-Asri'l-Abbâsî (H. 132-334)**, Emced Memduh, Danışman: M. Abdulkadir Harîsât, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 213 sf.

E- Abbâsiler Döneminde Kurulan Diğer Devletler:

- 149- **el-Alâkâtü'l-Hâriciyye li'd-Devleti'l-Ğazneviyye**, Abdulkерim Abduh, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Doktora, 1988, 316 sf.
- 150- **Bilâdü's-Şâm fî Asri'l-Fâtîmîyyi'l-Evvel**, İsâ Mahmud, Danışman: Abdullah Umerî, Yermük Üniversitesi, Master, 1992, 292 sf.
- 151- **Bilâdü's-Şâm fî Fetрати Hükümü't-Tûlûnî**, Muhammed İyd Selâme, Danışman: Yûsuf Hasen Derviş, Yermük Üniversitesi, 1995, 162 sf.
- 152- **Devletü Benî Midrâr ve Devru Ticâratî'l-Kavâfil beyne Karneyni's-Sânî ve'r-Râbî'**, Şunayt Ayfe, Danışman: Mûsâ Kabbâl,

- Cezâir Üniversitesi, Master, 1991, 244 sf.
- 153- **ed-Devletü'l-Fâtımiyye fî Ahdi'l-Halîfe Mustansır Billâh**, İsâ Mahmud, Danışman: Fâlih Hüseyin, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1997, 283 sf.
- 154- **ed-Devletü's-Saffâriyye**, Münzir Abdüllatif, Danışman: Sâlih Hamârine, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 141 sf.
- 155- **Fellâhatu'r-Rûmiyye li Kıstâ b. Lukâ el-Bealbekî -Dirâse ve Tahkîk-**, Vâil Abdurrahim, Danışman: Sâlih Hamârine, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1996, 543 sf.
- 156- **Hâletü Bilâdi'ş-Şâm el-İktisâdiyye münzü'l-Ahdi't-Tûlûnî hattâ Nihâyeti Asri'l-Fâtımî**, Muhammed Ahmed, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dımeşk Üniversitesi, Doktora, 1987, 683 sf.
- 157- **el-Hayâtü'l-İctimâiyye ve'l-İktisâdiyye fi'd-Devleti'l-Bûriyye (498-549 h.)**, Semîr Zâhid, Danışman: Emine Beytâr, Dımeşk Üniversitesi, 1990, 114 sf.
- 158- **el-Hayâtü'l-İctimâiyye ve'l-İktisâdiyye fi'l-İrâk min 447 - 590 h.** , İktimâl İsmail, Danışman: Emine Beytâr, Dımeşk Üniversitesi, Master, 1990, 278 sf.
- 159- **Merhaletü'l-İfrıkiyye min Hilâfeti'l-Mu'izz li Dinillah el-Fâtımî**, Tevâtî Ebûbekr, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dımeşk Üniversitesi, Master, 199-, 345 sf.
- 160- **en-Nuzumu'l-İdâriyye ve'l-Mâlîyye ve'l-Kazâiyye ve'l-Askeriyye ve Tatavvuruhâ fî Ahdi'l-Mu'izz li Dînillah el-Fâtımî**, Abdullah Câsim, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Master, 1997, 176 sf.
- 161- **es-Sâmâniyyûn ve Devletuhum fî Mâverâe'n-Nehr**, Semîha Ebu'l-Fazl, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dımeşk Üniversitesi, Doktora, 1992, 310 sf.
- 162- **Sevratü Ebî Yezîd el-Hâricî Zıdde'l-Fâtımiyyîn**, Mûsâ Ahmed, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 240 sf.
- 163- **Târîhi Medîneti Dımeşk Hilâle'l-Asri'l-Fâtımî**, Muhammed Hüseyin Selâme, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1993, 411 sf.
- 164- **Uyûnü't-Tevârîh -Dirâse ve Tahkîk-**, Semihâ Ebû'l-Fazl, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dımeşk Üniversitesi, Master, 1987, 435 sf.

F- Selçuklu Dönemi:

- 165- **el-Hayâtü'l-İlmiyye fi'l-İrâk fi'l-Asri's-Selcûkî**, Merîzen Said, Danışman: Husâmuddîn Sâmerrâî, Ümmü'l-Kurâ Üniversitesi, Doktora, 1985, 568 sf.
- 166- **Tatavvuru's-Saltanati ve Alâkâtuhâ bi'l-Hilâfeti Hilâle'l-Asri's-Selcûkî**, Ulyân Abdulfettah, Danışman: A. Azîz ed-Dürî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1996, 268 sf.

G- Haçlı Seferleri :

- 167- **'Akkâ fi'l-Esnâi'l-Hamleti'l-Franciyye**, Celal Hüsni Abdulhamid, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, 1993, 211 sf.
- 168- **'Akkâ ve Mıntıkâtuhâ Tahte's-Saydarati'l-Franciyye**, Abdurrahman Muhammed, Danışman: Mahmud Ali, Necâhu'l-Vataniyye Üniversitesi, Master, 1996, 547 sf.
- 169- **Ahvâlü's-Şa'b fî Bilâdi's-Şâm fî Ahdi Hamelâti's-Salîbiyye**, Muhammed Hac Abdurabbih, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Doktora, 1996, 290 sf.
- 170- **Iktâiyyetü Ersûf fi'l-Ahdi'l-Francî (494-663 h.)**, Zeyn Ahmed Necib, Danışman: Mahmud Atâullah, Necâhu'l-Vataniyye Üniversitesi, Master, 1996, 216 sf.
- 171- **İktâiyyetü Taberiyye ve Devruhâ fi's-Sırâ'is'-Salîbî-İslâmî**, Fuâd Abdurrahim, Danışman: Sâlih Ebû Diyâk, Yermük Üniversitesi, 1996, Master, 298 sf.
- 172- **Kala' fî Fetрати'l-Hurûbi's-Salîbiyye ve Devruhe'l-İktisâdî ve'l-İctimâî inde'l-Müslimîn fî Bilâdi's-Şâm**, Ecfân Sağır, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, 1995, 175 sf.
- 173- **Kala' fî Şimâli Filistîn fî Fetрати's-Sırâi'l-Firancî-İslâmî**, Talib Abdulfettah, Danışman: Muhammed İsa, Yermük Üniversitesi, 1997, 346 sf.
- 174- **es-Siyâsetü'l-Hâriciyye li Memleketi Beyti'l-Makdis (1143-1163 M.)**, Abdullatîf Abdulhâdî, Danışman: İshak Ubeyd, Aynü's-Şems Üniversitesi, Master, 1990, 281 sf.

H- Memlüklüler Dönemi :

- 175- **Beytül-Makdis fî Ahdi'l-Memâlik**, Abdurrahman Said Hamûde, Danışman: Abdulkasud Nassâr, Ezher Üniversitesi, 1979, 304 sf.
- 176- **el-Ceyş fî Bilâdi's-Şâm fi'l-Asri'l-Memlûkî**, Emine Şefik, Danışman: Yûsuf Hasen, Yermük Üniversitesi, Master, 1993, 303 sf.
- 177- **el-Ceyş fi'l-Asri'l-Memlûki's-Sânî**, Muhammed Abdullah Sâlim, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1994, 218 sf.
- 178- **ed-Devletü'l-Memâlik fî Ahdi's-Sultân Zâhir Berkûk**, Husâm Muhammed İsmail, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1998, 383 sf.
- 179- **el-Esvâku's-Şâmiyye fi'l-Asri'l-Memlûkî**, Faysal Abdullah, Danışman: Abdullah Umerî, Yermük Üniversitesi, 1992, Master, 294 sf.
- 180- **el-Hareketü'l-İlmiyye fî Mısır fî Devleti'l-Memâlik**, Muhammed Kemaluddin, Danışman: Seyyide İsmail Kâşif, Aynü's-Şems Üniversitesi, 1989, Doktora, 3 cilt.
- 181- **Hıraf ve Sınâ'ât fî Bilâdi's-Şâm fi'l-Asri'l-Memlûkî**, Ranâ Sa'd, Danışman: Yûsuf Hasen Derviş, Yermük Üniversitesi, Master, 1996, 178 sf.
- 182- **el-İrâk fi's-Siyâseti'l-Memlûkiyye**, Sâlim Yûnus Muhammed, Danışman: Ahmed Abdullah, Musul Üniversitesi, 1983, Master, 135 sf.
- 183- **Medînetü Haleb fi'l-Asri'l-Memlûki'l-Evvel**, Corc Ferid, Danışman: Nikola Ziyâde, Ürdün Üniversitesi, 1977, 223 sf.
- 184- **Memleketü Safd fî Ahdi'l-Memâlik**, Tâhâ Selcî Tarâvine, Danışman: M. Adnan el-Bahıyt, Ürdün Üniversitesi, Master, 1981, 437 sf.
- 185- **Memleketü Trablus fi'l-Ahdi'l-Memlûkî**, Süleyman Abdullah Harâbişe, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1985, 359 sf.
- 186- **er-Rakîku'l-Askerî fi'l-Muctemeu'l-Memlûkî**, Kayser Sâlih Mustafa, Danışman: Yûsuf Hasen Derviş, Yermük Üniversitesi, 1997, 210 sf.
- 187- **es-Saltanatü ve Niyâbetü's-Saltanati fi'd-Devleti'l-Memâliki's-Sânîye**, Husâm Muhammed İsmail, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 162 sf.
- 188- **Sincâr min 521 h. ilâ 660 h. -Dirâse fî Târîhihe's-Siyâsi ve'l-Hadârî-**, Mûsâ Mustafa İbrahim, Danışman: İmâdüddin Halil, Salâhuddin Üniversitesi, 1989, Master, 207 sf.

- 189- **et-Ticâratü'd-Dâhiliyye fî Devleti'l-Memâlik es-Sâniye**, Said Sâlih Mûsâ, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1992, 410 sf.
- 190- **ez-Zirâ'a fî Mısır Zemeni Devleti'l-Memâliki's-Sâniye**, Amir Necib Mûsâ Nâsır, Danışman: A. Azîz ed-Dûrî, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1998, 383 sf.

I- Eyyûbîler Dönemi :

- 191- **Asru'l-Melik el-Kâmil el-Eyyûbî**, Zikrâ Azîz Muhammed, Danışman: Mahmud Yasin et-Tikrîfî, Musul Üniversitesi, Master, 1988, 210 sf.
- 192- **el-Hayâtü'l-İktisâdiyye fî Bilâdi'ş-Şâm fi'l-Asri'l-Eyyûbî**, Emîn Ebû Dem'a, Danışman: Emine Beytâr, Dımeşk Üniversitesi, Master, 1988, 344 sf.
- 193- **Medînetü'l-Kuds fi'l-Ahdi'l-Eyyûbî**, Makbûle Hasen Halil, Danışman: Mustafa Hıyârî, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 146 sf.
- 194- **el-Memâlikü'l-Etrâk fi'd-Devleti'l-Eyyûbiyye**, Muhammed Mahmud, Danışman: Sâlih Hamârîne, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 281 sf.

İ- Endülüs Emevileri Dönemi :

- 195- **Abdurrahman es-Sânî (el-Evsat) -Siyâsetü'd-Dâhiliyye ve'l-Hâriciyye fi'l-Endelüs**, Ömer Râcih Arif, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 202 sf.
- 196- **Alâkâtü'l-Harbiyye beyne'l-Muvahhidîn ve'l-Memâliki'l-İsbâniyye fî Şimâli'l-Endelüs**, Kuteybe Ali İbrahim, Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 233 sf.
- 197- **Asru'l-Vulât fî Bilâdi'l-Mağribi'l-Arabi**, Ahlâm Sâlih Vehb, Danışman: Natık Sâlih Matlûb, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 169 sf.
- 198- **Benû Said fi'l-Endelüs**, Abdü'l-Hüseyn İsâ, Danışman: Muhammed Rızâ Râcili, Basra Üniversitesi, 1989, Master, 189 sf.
- 199- **Cühûdu Ukbe b. Nâfi' el-Fihri fî Fethi Bilâdi'l-Mağrib**, Muhammed Ali Nâyif, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1989, 356 sf.
- 200- **ed-Devletü'l-Amiriyye fi'l-Endelüs**, Hâşim Abdurraûf, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1994, 226 sf.

- 201- **ed-Devletü'l-Arabiyyetü fi'l-Endelüs -Dirâse fî Nizâmü'l-Hukm ve'l-İdâra-**, Abdu Hamze Muhsin, Danışman: Haşî' İyâde, Basra Üniversitesi, Master, 1989, 278 sf.
- 202- **Devru Abdu'l-Mü'min b. Ali el-Kummî bi Neşri Daveti İbn Tûmert ve İkâmeti Devleti'l-Muvahhidîn fi'l-Mağribi'l-İslâmî,** Hüseyin Abdurrahim Süleyman, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1993, 329 sf.
- 203- **Devru Benî Ukbe b. Nâfi' el-Fihri fi'l-Ahdâsi'l-Mağribi'l-Arabî,** Selmân Muhammed Selmân, Nâtık Sâlih Matlûb, Musul Üniversitesi, Master, 1988, 141 sf.
- 204- **Devru'l-Mer'eti'l-Endelüsiyye fi'l-Hayati'l-Amme mine'l-Fethi hatta Nihayeti'l-Hilafeti'l-Umeviyye (92-422 h.),** Faize Hamze Abbas, Danışman: Abdülvahid Zunnun, Musul Üniversitesi, Master, 1989, 202 sf.
- 205- **Devru'l-Yemeniyyine's-Siyâsi fi'l-Endelüs,** Karîm Mahmud İsmail, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün Üniversitesi, Master, 1991, 239 sf.
- 206- **Endelüs fî Ahdi Tavâifi'l-Ûlâ -Dirâse fi's-Siyâseti'd-Dâhiliyye-**, Avvâd Sâlih Muhammed, Danışman: Halil İbrahim es-Sâmerrâi, Musul Üniversitesi, Master, 1983, 182 sf.
- 207- **Endelüs Vilâyetü Mağribiyye,** Fâyize Kilâs, Danışman: Süheyl Zekkâr, Dimeşk Üniversitesi, Doktora, 1993, 297 sf.
- 208- **Eseru'z-Zivâci'l-Muhtelit mâ beynel Arab ve'l-İsbân mine'l-Fethi'l-İslâmî li'l-Endelüs hattâ Sukûtu'l-Hilâfe,** Hâlid Hasen Hamd, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 238 sf.
- 209- **el-Evzâu'l-İktisâdiyye ve'l-İctimâiyye fi'l-Mağribi'l-Evsat fi'l-Karneyni's-Sâlis ve'r-Râbi'l-Hicriyyeyn,** Cevdet Abdulkerim, Danışman: Mûsâ Lukbâl, Cezâir Üniversitesi, Doktora, 1986, 686. sf
- 210- **el-Fukahâu ve Sevratü Ehli'r-Rabat fi'l-Endelüs,** Muhammed Hâlid Mustafa, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1995, 284 sf.
- 211- **el-Harâc fî Ahdi Devleti'l-Emeviyye fi'l-Endelüs,** Nâyif Selâme Sufhân, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün Üniversitesi, Master, 1996, 157 sf.
- 212- **el-Hayâtü's-Siyâsiyye fî Devleti Beni Ahmer,** Ahmet Tevfik Muhammed, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmile, Ürdün

- Üniversitesi, Master, 1997, 232 sf.
- 213- **İstikrâru'l-Arabi'l-İslâmî fi'l-Endelüs fi Asri'l-Vulât**, Hâlid Yûnus AbdulAziz, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1989, 202 sf.
- 214- **Kitâbetü't-Târihiyye fi'l-Endelüs hattâ Nihâyeti Karni'r-Râbii'l-Hicrî**, Yûsuf Ahmed Yûsuf, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1994, 303 sf.
- 214- **Medînetü'z-Zâhira ve İmârâtü İbn Ebî Âmir el-Meâfirî fi'l-Endelüs**, Sâdise Halâvî, Danışman: Kahtân Abdü's-Settâr, Basra Üniversitesi, 1986, 251 sf.
- 215- **Merâhilü Sukûtu's-Suğûr el-Endelüsiyye bi Yedi'l-İsbân**, Muhammed Nâyif, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1989, 307 sf.
- 216- **Muvâcehetü Abdurrahman en-Nâsır li'l-Memâliki'l-Mesîhiyye fi Şimâli İsbanyâ**, Abdulkerim Abduh, Danışman: Lewis Buzie, K. Yûsuf Üniversitesi, Master, 1979, 141 sf.
- 217- **Rabat bi'l-Mağribi'l-İslâmî ve Devruhâ fi Asri'l-Murâbitîn ve'l-Muvahhidîn**, Muhammed el-Emin Belğis, Danışman: Abdulhamid Hâciyyât, Cezâir Üniversitesi, Master, 1987, 429 sf.
- 218- **er-Rakîku'l-Kayrevânî : Kitâbetü fi't-Târih ve Menhecühû**, Sâlim Mahmud İsâ, Danışman: Abdülvâhid Zunnûn Tâhâ, Mustansırıyye Üniversitesi, 1988, 164 sf.
- 219- **Suğru'l-Ednâ fi'l-Endelüs mine'l-Feth hatta's-Sukût**, Râid Ahmed Ali, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1995, 218 sf.
- 220- **Târîhu's-Siyâsî li Medîneti Balensiya**, Muhammed Nâyif el-Amâyira, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Doktora, 1995, 182 sf.
- 221- **Târîhu's-Siyâsî li Medîneti Tuleytula fi Zilli'l-Hukmü'l-İslâmî**, Hâşim Abdurraûf, Danışman: Muhammed Abduh Hatâmîle, Ürdün Üniversitesi, Master, 1988, 459 sf.